

Vprašanje, ki se mu ni mogoče ogniti

MILIJONE LJUDI V ZED. DRŽAVAH POPOLNOMA ODVISNIH OD RAZNIH RELIFNIH AKCIJ

Problem brezposelnosti je najkritičnejši, kar jih imamo v tej deželi

"Treba je hrani!" — Dragi, a "praktični" protesti. — Žalovanja za relifnimi potroški

Meseca februarja 1936 je mesec do Novega leta. Več ali manj v enakih "primanjkljah" za potrebe so druga mesta. V Illinoisu je sklical govor Horner nedavno konferenco predstnikov vseh večjih občin, industrialcev in dobrodelnih organizacij. Kako rešiti problem? Zastopniki občin so rekli, da je najboljša pot, ako se industrialci zavzemajo najti brezposelne, toda ne samo mlade fante, ampak tudi starejše može. Industrialci so se hudovali, da pri najemanju ne delajo razlike v letih, dokler je človek dovolj močan za delo, toda upošlit morejo le tolički ljudi, kolikor jih rabijo. Predstavniki dobrodelnih organizacij pa so poročali, da rabijo več "dobrih srce", ki bi prispevala v njihove namene za vzdrževanje bednih.

Moramo hrani!
Svoja odslavljanja je opravjevala z zahtevo javnosti po znjanju zveznih izdatkov v relifnih akcijah, in pa, da so se ekonomsko razmere spremenili takoj na boljše, da je veliko več prilike za zaposlitev v privatnih obratih. Kar pa je potrebnih in nezmožnih za delo, jih lahko zdaj vzdržujejo države in občine. Zvezna vlada jim bo le pomagala. Mnoge države so uvedle za podprtje potrebnih brezposelnih takozvani prodajni davek (sales tax), ki bo ostal tudi ce ne bo več brezposelnih. Mnogo tega denarja se izgubi med politiki, ki upravljajo z njim, in za plačo preštevilnega uradništva v takih oddelkih.

Protest, ki ni pomagal

Brezposelni so nedavno vpravili iz vseh krajev pohod v Washington v protest proti odlovljtvam pri WPA. Kako naj njihove družine shajajo, če pa ni dela, in ne direktno podpori? V Washingtonu so demonstrante slikali časniški fotografii, in bili so sprejeti tudi v Beli hiši, kot smo v Proletarju že komentirali. Predsednika "ni bilo doma" in njegov odgovor jim je prečital tajnik. Potem so se razšli. Kaj naj sploh počne v Washingtonu brez dela in denarja! Protest so izvršili, in kaj sedaj?

Brezposelni se navadili na podporo

Ena izmed najbolj prizadetih držav—radi brezposelnega prebivalstva je Illinois. Primanjkljaj v Chicagu za podprtje brezposelnih znaša ta mesec milijon dolarjev in toličko bo manjko vsak nadaljni

Kanadski delavci za skrašanje delavnika

Zastopniki unija kanadskih delavcev so na zborovanju v Ottawi sklenili, da se mora delavsko gibanje v Kanadi podati v borbo za skrašanje delavnika na 30 ur v tednu, ki pa ne sme trajati več ko pet dni v tednu. Predlog za uvedbo zakona, ki bi določal minimalno plačo 50c na uro, je propadel. Nasprotniki so argumentirali, da bi taka postava bila v pričakovanju podjetnikom, kateri plačujejo zdaj več kot 50c na uro, pa se bi potem lahko sklicevali na zakon in plačo znižali.

Citate "Proletarca" in priporočite, da to store tudi drugi.

BEG PRED VOJNO

V Sanghaju so Japonci pobili v "nenapovedani" vojni kakih 30.000 Kitajcev, jih trikrat toliko ranili, in ubili ali ranili tudi precej tujcev. Sanghaj, ki ima približno tri in pol milijona prebivalcev, je že več tednov v pakni. Japonske vojne ladje, japonska armada in njeni vojni aeroplani so navdihni prebivalstvo z največjim strahom. Tisoče ubitih je ležalo po več dnevnih napadov v zrušenih hišah in na ulicah. Nastala je lakota in nato kolera. Tisoče ljudi je drlo iz mesta. Njih beg predstavlja gornja slika.

KONFERENCA V GILLESPIU ZA POBOTANJE MED PREMOGARJI

Joe Ozanić, predsednik P. M. A., preti s kaznimi. — U. M. W. odobrila namen zborovanja

V Gillespiju v južnem Illinoisu se je vršila koncem drugega tedna v septembetu konferenca zastopnikov lokalnih unij United Mine Workers of America in Progressive Miners of America, da obravnavajo o svojih skupnih problemih. Udeležilo se je 124 delegatov lokalov UMW in samo 27 delegatov od PMA, kakor poroča dnevnik Illinois State Register. Poleg teh je prišlo na zborovanje 500 drugih premogarjev.

Zborovanje je otvoril John Fischer, bivši socialistični kandidat za govorjenja v Illinoisu in predsednik lokalne št. 1 P. M. A. Distriktni odbor UMW je konferenco uradno odobril, zato so bili Lewisovije unije toliko bolje zastopani, kakor pa lokalni Ozanićeve PMA, ki so svojim postojankom naročila, da naj ne volijo zastopnikov, češ, da je sklicanje tega zborova J. L. Lewisov in komunistični trik. Po zborovanju je Ozanić časnikarskim poročevalcem izjavil, da bo PMA s članji, ki so bili na konferenci, "disciplinarno postopala". Ni

pa verjetno, da bo mogel Ozanić pretrenje izvršiti, kajti John Fischer je v svojem lokalu, ki je največji v PMA, priljubljen in tudi drugi, ki so bili od lokalov PMA na konferenci, so vplivni člani.

Razprave so bile največ o razmerah, v katerih žive premogarji. Mechaniziranje producije v premogovnihnikih je odvzel zašlužek v prošlih devetih letih v tej državi 29,472 delavcem, je bilo poudarjano na konferenci. Mnoge premogovniške kompe se vsled tega že grobišča. S pomočjo strojev pride na vsakega premogarja, zdaj 74 odstotkov več producije, kakor leta 1823, če pa bi se k temu vstelo še skrajšanje delavnika, bi bil odstotek znatno višji.

John Fischer je govoril o bednih razmerah med premogarji in vrednostih, da je razmire za premogarje tudi v tem sistema še mogoče zboljšati, to da njih živiljenjski problem bo rešen temeljito le, kadar se premogovni zakladi in sredstva produkcije podružabijo, da bo

do služili ljudstvu, ne pa prostemu.

Fischer je v uvodnem govoru in v razpravah vedno govoril kot socialist. Med drugim je konstatiiral, da je razmire za premogarje tudi v tem sistema še mogoče zboljšati, to da njih živiljenjski problem bo rešen temeljito le, kadar se premogovni zakladi in sredstva produkcije podružabijo, da bo

do služili ljudstvu, ne pa prostemu.

Dvojevrstne kolekte za Španijo in posledice

Mnogi časopisi so pred dobrim tednom komentirali, da večina prispevkov, ki se jih zbirajo za Španijo, ostane v tej deželi, to je, v žepih tistih, ki jih kolektajo.

Navedli so precejšnjo število takozvanih organizacij, ki so uvedle kampanjo v prid Španiji. Vsi ti listi so skušali napraviti vtis, da delavskim organizacijam ni zaupati, češ, kolektajo za Španijo, a nabranji denar zapravijo zase.

V Zed. državah je nastalo celo število skupin, ki so kolektale za Španijo. Med prvimi je bil Delavski Rdeči kriz v pomoč Španiji. Kapitalistični listi

ga niso navedli, kajti vsa zbrana sredstva so bila porabljeni v določeni namen — to je — v pomoč lojalistični Španiji! Delavskemu rdečemu krizu za pomoč Španiji načeljuje voditelj ene največjih ameriških unij David Dubinsky. V lanski volilni kampanji so ga kapitalistični časopisi silovito napadali, češ, da je kolektor za komunistično Španijo in ob enem agitator za Roosevelt. Zdaj pa, ko so razkrili celo vrsto raznih organizacij, katere so zbirale in zbirajo prispevke za Španijo, so Delavski Rdeči kriz v pomoč Španiji skoraj vseki kapitalistični listi čisto prezrl!

Cemu? Zato, ker je habrani denar poslat v določen namen in predložil o tem tudi točne račune. JSZ in SNPJ je poslala svoje prispevke skozi to "Dumbinskevo" ustanovo.

Ena izmed organizacij, katero so kapitalistični dnevniki posebno naglašali, da ni poslala od nabranega denarja ničesar, se imenuje American Committee for Spanish Relief. Ta ni poslala glasom svojega počasnega predstavnika, ki ga je MORALA predložila zvezni vlad, niti centa v Španijo!

A noben kapitalistični list ni pojasnil, da je to FASISTIČNA ustanova in je potrošila tudi njihova.

zbrani denar za žepe svojih uradnikov in kolikor je ostalo, pa za propagando v prid fašizmu naklonjenih listov.

Kolekte, ki so jih organizirale UNIJE v tej deželi, bodisi s sodelovanjem socialistov ali komunistov, so bile porabljeni ZA Španijo! Zato se je Ameriki tudi tako mudilo proglašiti "neutralnost"! Ta je skoz in skoz v prilog fašizmu in Mussolinijem in Hitlerjevim ambicijam. A zavedni delavec vedo, kaj je budnost in se ne pusti slepit. Pomagali bodo lojalistični Španiji in v bodoče z vsemi močmi, ker je njena borba tudi njihova.

Izzivanja fašističnih diktatorjev bodo pogražena edino s protisilo

Ogromen potrošek Nemčije za diktatorja Italije, četudi mu nacijski režim prav nič ne zaupa. — "Mednarodnost" fašizma

Nemčija se je pripravila sprejeti Mussolinija z večjimi pompoznostmi, kot so bile v običaju pod kajzerji. Vse ulice in ceste v vseh krajih, po katerih se bo vozil italijanski diktator, so dekorirane. Samo okrašenje berlinskih ulic v počast dučega stane stotisoč doljarjev. Mar si naj bi nemško ljudstvo za ta denar kupilo kruha in masla!

Obisk na zunaj ima namen ojačati navdušenje italijanskega in nemškega ljudstva za fašizem; vplivati na svetovno varnost s pompon solidarnosti Nemčije in Italije. Komaj par let je tega, ko je Mussolini Nemčiji preti s svojo oboroženo močjo, aka se dotakne Avstrije, zdaj pa sta Berlin in Rim kolesi, nataknjena na skupno os.

Mussolini in Hitler se osebno nimata radu. Diplomati to vedo. Ampak njuni cilji soglašajo in v bistvu predlog Angliji in Franciji, da naj priznata os Rim-Berlin ter nehatu sedeti na prednjih sedežih. Te si zdaj lastita Mussolini in Hitler. Ako jih ne dobita zlepja, se bosta poslužila sile. In silo imata, kajti njuni državi sta skoz in skoz preurejeni v vojaški apar-

at. Mussolini je bil zamišljen za triumfalen pohod. Toda pokvarila mu ga je demonstracija angleških in francoskih vojnih ladij v morju, ki si ga lasti za svoje. Ako bi bila angleška vlada pametna, bi lahko skazila Mussolinijevo romanje k Hitlerju polnoma s še odločnejšo gesto. Stopila bi lahko na prste njegovih intervenskih v Španiji in dala pomoč Etiopcem v njihovem boju za osvoboditev izpod nasilstev "rimskih civilizacij". Ampak torijska vlada ni pametna, zato popusti kadarkoli jo Mussolini jezno pogleda.

Sovjetska Rusija v zvezi s Kitajsko?

Japonska vladna propaganda straši prebivalstvo Japonske, da sporazum s fašizmom, čeprav jo je Mussolini že dosti-krat izrazil. Torijem on ni premagati in uničiti mikadove cesarstvo. Namen tega strašila je navdušiti japonsko ljudstvo za podpiranje militarizma.

TOŽBE PROTI UNIJAM ZA VISOKE "ODŠKODNINE"

Vedno več korporacij se poslužuje v bojih z unijami tožb za odškodnine. V St. Paulu, Minn., je vložila Elk Laundry Co. proti uniji pralniških delavcev tožbo, v kateri zahteva kar \$300,000 odškodnine za škodo, ki jo ima vsled stavke. Sodišče je tožbo vložilo v upoštev in ukazalo uniji, da ne sme iz svoje blagajne izdati ničesar, predno ne bo tožba končana. Ta ukaz je izdal tudi bankam, v katerih ima unija vloge. Kompanija je v tožbi navedla, da ima vsled stavke \$100,000 direktno škodo, \$200-

000 pa zahteva po vrhu te vso-te za "razzaljenje svojega dobrega imena".

Prva velika tožba te vrste je bila vložena pred mnogimi leti proti uniji klobučarjev. Sodnik je bil kompanijski človek in u-njo obsođil na visoko odškodnino, kar je razkalo progresivne in konservativne unije AFL.

Tožbe proti unijam za odškodnine so bile vložene letos v New Yorku, v Penni in v par drugih državah po vzhodu, in v \$100,000 direktno škodo, \$200-Minnesoti.

NOV GOSPODARSKI RED EDINI IZHOD IZ VOJNIH GROZOT

Liga narodov je bila ustanovljena, da jamči mir na svetu. Toda še nikdar ni trošil svet toliko za oboroževanje, kakor danes, in se nikoli niso bili armade in vojne mornarice s svojimi avionskimi flotami bolj pripravljene in izvežbane za klanje in rušenje, kajti v sedanji dobi.

Milijone Kitajcev trpi in umira gladu vsled japonske invazije.

Milijone Špancev je v vojnih grozotah. Etiopija je pod težo italijanskih bajonetov.

Mussolini in Hitler pripravljata nove vpade. Vlade so brez moči proti vojnim nevarnostim, zato se pripravljajo na obrambo. Cloveštvo tare peza davkov in trajen strah pred napadi. Cemu vse to? Vzrok je sedanji sistem. Izvod je socialistična gospodarska uredba. Odpravite kapitalizem, pa bo z njim vred odpravljen imperializem in vojna. Zgradite socializem, in na svetu bo zavladala kooperacija namesto tekme za uničenje drugih.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VŠAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Predsednikove neprilike

Predsednik Roosevelt ima čedalje večje neprilike. Kongres, v katerem ima njegova stranka veliko večino, se je obrnil proti njemu in odklonil njegovo zahtevo za zvišanje števila članov zveznega vrhovnega sodišča. Roosevelt smatra sedanjem večino najvišjega sodnega tribunalu ne samo za skrajno reakcionarno, ampak tudi za nesposobno, da bi mogla pojmovati sočialne probleme in razumeta gospodarske zakone.

V svojem zadnjem govoru v radiu na dan ameriške ustave je udaril po advokatih, ki izrabljajo zvezno konstitucijo v kost bogataškega sloja namesto, da bi jo tolmačili s stališčem splošne ljudske blaginje in v luči razvoja. Dejal je, da avtorji ustave niso nikoli mislili dati kakemu sodišču moč razveljavljati zakone, ki so jih sprejeli od ljudstva izvoljeni poslanci v kongresu, a vzhod temu se je ustvarilo pravilo, da ima končno veljavno odločajočo besedo vrhovno sodišče, ki pa je samo, s svojimi sklepi dokazalo, da se je dostikrat zmotilo; kajti kar je svoječasno proglašilo za neustavno, mu je zdaj ustavno. Za prizero je navedel zakon, ki določa minimalne meze za ženske. Vrhovno sodišče ga je svoječasno proglašilo neustavnim in dalo deledajalcem priliko izkorisčati ženske naprej po svoji mili volji brez kakršnihkoli ovir s strani zakonov. Toda ker je bilo tega izkorisčanja žensk v raznih podjetjih toliko, in ga je še danes, iz kajti kar je vplilo do neba, so po dolgih bojih nekatere zakonodaje spet sprejete postave, ki določajo maksimalni delavnik in minimalne plače za ženske. Izkorisčevalci so se proti njim borili in to vprašanje zopet pritrivali na vrhovno sodišče. To pot so se sodniki premislili in sklenili, da so take postave ustavne.

Roosevelt ve, da je večina sedanjih sodnikov v prvi vrsti lojalna privilegiranemu sloju — to je, najsebičnejšim interesom kapitalizma. Socialni zakoni so vsled tega "neustavnii", in kar jih je "ustavnii", jih je vrhovno sodišče odobrilo največ pod pritiskom javnega mnjenja, na primer Wagnerjev zakon, a tudi ta je tak, da se ga v teku let s "pravilnim" tolmačenjem lahko uporabi proti delavcem, četudi je bil sprejet njim v korist.

Kapitalistična propaganda skuša Roosevelta prikazati za sovražnika ustave, katero je treba pred njim braniti, da je ne pogazi. Njegova lastna večina ga je v kongresu napadala, češ, da hoče vrhovno sodišče spremeni v svoj privatni pečat, ki bo pritiskal, kakor bo on hotel.

Prvi, ki ga je Roosevelt imenoval v vrhovno sodišče na izpraznjeni mesto, je bil senator Hugo L. Black iz Alabame. V kongresu je podpiral Rooseveltove predloge in bil smatran za njegovega zvestega pristaša. Liberalci so njegovo imenovanje pozdravili, toda ne vsi. "Proletarec" je bil eden izmed onih delavskih listov, ki je pisal, da je Roosevelt z Blackom slabo pogodil.

Black je kajpada novo službo z veseljem sprejel, kajti jamči mu dosmrtné dohodek po \$20,000 na leto. Mnogi kapitalistični listi so takoj po imenovanju Blacka začeli proti njemu siloviti boj, da pridobe večino senatorjev na svojo stran. Senat ima nameči pravico imenovanje odobriti ali pa ga zavreči in predsednika prisiliti imenovati koga druga. Senat je Blacka odobril. Prišlo pa je pozneje na dan, da je Black član KKK. Boj proti njemu se je pričel znova v namenu, da se diskreditira Roosevelt. Mnogi, ki zahtevajo, da Black resignira radi svojega včlanjanja v KKK, so iskreni. Ampak drugi, ki vpijejo, kajtor da so največji sovražniki KKK, nimajo v resnicni nič proti klanjanem, pač pa proti socialni zakonodaji.

KKK je reakcionarna teroristična organizacija, kakor je fašizem v Nemčiji in Italiji. Veliki demokratični kongresniki in drugih politikov v južnih državah mu pripada. To ni nobena tajnost. Vsi vedo, da je KKK organizacija bigotov, reakcionarjev in smrtnih sovražnikov delavskega političnega gibanja in delavskih unij. Zato bi moral biti predsednik Roosevelt previdejši, če mu je res za ljudske interese. V tem slučaju je storil zmoto, toda ta ni edina. Tudi v stavki jeklarskih delavcev je slabno demonstriral svojo takozvanou naklonjenost delavstvu, kajti njegovo zadržanje je bilo popolnoma v prid korporacij. Če je za ljudstvo, bo moral nastopiti odločno pred kongresom in predlagati dodatek k ustavi, ki bo vrhovnemu sodišču vzel moč razveljavljati socialne zakone. Njegov govor v radiu so sicer lepi in ljudske koristi v njih veliko naglaša, ampak pravo mesto ranj za boj v prid onih, ki so zapostavljeni, izkorisčani in brez zaščite, je v kongresu, kjer se kujejo zakoni enim ali drugim v prid.

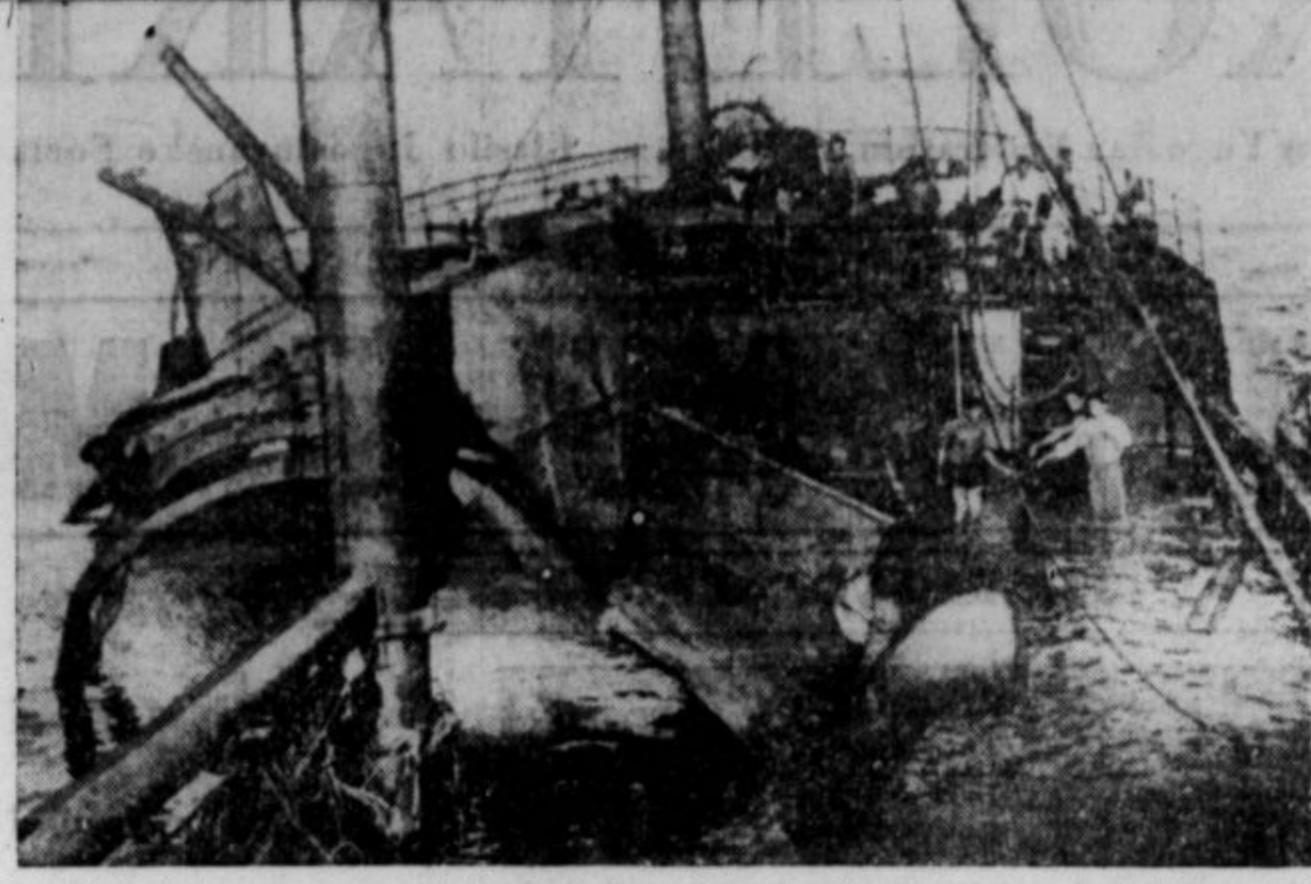
Res pristaš prave demokracije!

Thomas G. Masaryk, ki je prošli teden umrl, je bil eden onih redkih državnikov, ki je verjel v resnično demokracijo in jo branil. Poudarjal je, da je treba za demokracijo pogojev, ki jo omogočajo, in pa tako ljudstvo, ki je bil znalo izkoristiti, ne pa zlorabiliti. Komunisti v Nemčiji na primer so s svojim neodgovornim ponasanjem in zlorabljanjem demokracije veliko prispevali k Hitlerjevi zmagi. Manjšinske stranke, ki hočejo uveljaviti svojo voljo in zahtevate v razgrajanjem, ne koristijo demokracije, še manj pa tiste stranke, ki za odgovornost v državi nimajo smisla in ne razumevanja za razvojne zakone, pa hočejo z glavo skozi zid.

Masaryk je bil med vojno na čelu gibanja, za ustanovitev čehoslovaške republike in trikrat zaporedoma njen predsednik. L. 1935 je vsled starosti odstopil in na njegovo mesto je bil izvoljen drugi iskren predstavnik demokracije Edvard Beneš.

Pokojni Masaryk je bil mislec in humanitarec, čehoslovaška se je pod njegovim in Beneševim vodstvom razvila v eno najidealističnejših demokratičnih meščanskih držav. Dasi je

MUSSOLINI SE UKANIL Z IZZIVANJEM

O CANKARJEVEM GLASNIKU

Cleveland, O. — Cankarjev glasnik — nerojenio dete, kakor so ga posmehliji imenovali v Lemontu, podecenjuje voljo in zmožnost naših naprednih elementov — ja torej srečno začel izhajati. Kljub vsemu viku in kriku, ki je spremjal njegovo spočetje, se je rodil. "Beseda je mese počela" kakor bi rekli v Lemontu. Ameriški Slovenec smo po dolgem času spet dobili mesečno leposlovno in poučno revijo, kakršno smo poštano potrebovali. Ivan Cankar pa nov lep spomenik. Še dihamo!

O prvi številki Cankarjevega glasnika je marsikdo povedal svoje mnenje. Zakaj ne bi stegnil jezika se jaz? Prijatelj Matija mi je dejal: "Go ahead! Pomislike porini pod mizo! Saj nekaj veš o takih stvareh, torej ze smej ziniti katero tudi o tem. Vsekakor pa imas pravico, povediti svoje mnenje o stvari!" — "To že," sem prikimal, "to pravico, mislim, imam — da mi jo le urednik prizna. Vsekakor lahko poskusim svojo srečo."

Upam, da mi ta poskus ne bo prenesel "povijšanja" na prvo obrestno svetilko ...

Na splošno rečeno, mi prva številka Cankarjevega glasnika dokaj ugaja. Strogo literarna revija, kakrsne izhajajo v starem kraju, bi pri nas ne morela uspetati. To se je jasno pokazalo pred leti, ko je Frank Krže prenesel svoj čas v Ljubljano. Čim je prisla načrtnost v roke prva v Ljubljani tiskana in napolnjena številka časa, so razočarani vzklknili: "To ni več stari čas! To je novotvarija, ki je mi ne razumevo!" In čas je šel. Iti je moral, ker je prenehral biti pisan počudno, po domace, da bi ga naš človek v Ameriki morebit razumeti. Smo pač kmetje, katerim se niso nikdar odpri v hram višje izobrazbe, najmanj še literature.

"Njihova trnjava pot" je članek o kulturnem prizadevanju ameriških Slovencev, delo Milana Medveška, kateremu se sicer pozna hitrica, a vendar dobro osvetli, kolikor je mogoče v tako kratkem času, kako se gibljemo v tem področju.

Naša star znanec Ivan Molek je prispeval igrokaz "Janezki". Mene je razočaral. Morda ga ne razumem, ali moje mnenje je, da "sedem do osemletni Janezki" ne vedo nič o "buljševizmu", "objektivnih resnicah", "enizmu" in podobnih stvareh, niti se ne zanimajo za njene. Po mojem bi bilo bolje, če bi bil avtor označil svoje "Janezke" najmanj trikrat starejše in z "mentalitet sedemletnikov". Tako, kot je, pa stvar ne zveni prepričevalno.

"Njihova trnjava pot" je članek o kulturnem prizadevanju ameriških Slovencev, delo Milana Medveška, kateremu se sicer pozna hitrica, a vendar dobro osvetli, kolikor je mogoče v tako kratkem času, kako se gibljemo v tem področju.

Naša star znaneca Anna P. Krasna, ki jo že nekaj let počrešamo v Druž. koledarju in Majskem glaslu, je prispeval kratko povest "Zlata postelja", v kateri se prelijajo zlate nadne, ki jih goji mlada prisenjenka Tinica, v mrko razočaranje, ki je njen končni del. Močna, zgoščena socialna sličica, ki pa bi se bila dala dosti bolj raztegniti. Upam, da bodo imeli še priliko, čeprav njen del v tej reviji.

Enodejanka "Ob zadnji ur" je delo Etbina Kristana, ki se bo nadaljevalo v prihodnjih številkah revije. Odigrava se v poslednjih dneh zmede "zadnje" svetovne vojne. Kolikor morem presoditi po objavljenem delu, je "Ob zadnji ur" močno in prepričevalno dramsko delo.

Janezov Janez je z "Njenimi očmi" prispeval kozaček lahkega vina, ki se prileže po dobrém obedu. Zgodbica je lepo zaokrožena, lahka in zabavna.

"Sproščenje" je zgodbica o dekletu, ki je potrebovalo sproščenja in ga je naposled naložil. Avtor je Jakob Zupančič. Njegova zgodbica je zanimiva in se lepo čita, toda zveni proti koncu malce neprepričevalno.

Poleg navedenega vsebuje prva številka Cankarjevega glasnika še opisa "Astrologija" in "Kako je Etijopija prisilila Italijo na vojno", nekaj "Za gospodinje", in kopico raznih ponučnih podatkov.

Pesniški del je v prvi številki izostal. Upam, da ga dobimo v prihodnji številki.

S tiskarskega gledišča prva številka revije ni baš mojstrovin. Ze zaradi vezave (kot je opozoril že Proletarec). V tem pogledu je potrebno izboljšanje. Podatki v drobnem tisku bi na pr. tudi morali iti povsod preko cele strani in ne "zamaskati" zgolj ene kolone. Naslov "Za gospodinje" sodi na sredno. Malenkosti, toda na oči lahko napravijo dober ali slab vtis.

Upam, da bo prihodnja številka v tem pogledu boljša.

Tako, vidite, sem že zinil in povedal svoje mnenje o stvari. Če se kdo ne strinja z menoj, je pač drugačnih misli. Z razliko v mišljenu imamo pa tako opravka pri vsaki stvari.

Podgrintovški

Vse povsod navduševa-nje za vojno

Walsenburg, Colo. — Vojna, vojna, čitamo vse povsod.

Kjer se spopadi še niso pričeli, so pripravljeni nanje. Propagande za morijo pod masko obrambe je nič koliko. Ampak ljudje ne pomisijo, da oborjavačevanje in klanje tlači le tiste, katerim se ukazuje navduševanje.

Odobravamo ustanovitev teme delovne skupnosti s socialističnimi strankami v državi.

Ostajamo duhovno združeni s socialistično delavsko internacionalno. Podpirati hočemo mednarodno politiko, ki jo internacionala vodi v soglasju z mednarodno strokovno zvezo: politiko boja za mir med narodi in proti fašističnim izzivacem vojne.

II.

V notranji politiki popolnoma soglašamo z našimi srbskimi in hrvaškimi sodrugi, da je treba podpirati napore za zbiranje vseh demokratičnih skupin v Jugoslaviji v delovno skupnost, v demokratični sporazum. Ta skupnost si mora postaviti za neposredni cilj: čimprejšnjo popolno likvidacijo politične diktature v Jugosloviji.

Masaryk pristaš in zagovornik zakonov v prid delavskemu kmečkemu ljudstvu, ni bil član social-demokratične stranke, toda s socialisti je bil vedno v prijateljstvu. Socialisti in socialistična znanstvena literatura je s svojimi deli veliko prispevala. Češka social-demokratska stranka je z njim sodelovala in je ves čas zastopana v čehoslovaški vladi s svojimi ministri.

Thomas G. Masaryk si je v českem narodu in v zgodovini ustvaril nemirljivo ime kot borec za svobodo, demokracijo in socialno pravčenje.

Prihodnja konvencija A. F. of L.

Prihodnja konvencija Ameriške delavsko federacije bo meseča oktobra v Denverju. Od nje odvisi, če se bo spor s CIO nadaljeval, ali pa bo napravila korak v pomirjenje, ki dovede v sporazum.

AGITATORJI NA DELU

Vse naročnine, ki jih posluje začinko in drugi agitatorji Proletarca, so stete na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki posluje eno celotno, je zabeležen v tem seznu mu z dvema polletnima.

X. IZKAZ

Charles in Anna Pogorelec na agitaciji v Kansasu

Louis Zorko na agitaciji v Ohio

Anton Zornik Hermine, Pa.

Anton Jankovich, Cleveland, O.

Joseph Drasler, Chicago, Ill.

Joseph Cvelbar, Sharon, Pa.

Vincent Pugelj, West Allis, Wis.

John Korsch, Detroit, Mich.

Joseph Snay, Bridgeport, Ohio

Frances Zavitsky, N. Chicago, Ill.

John Jereb, Rock Springs, Wyo.

Leonard Alpern, Milwaukee, Wis.

John Strell, La Salle, Ill.

Joe Oblak, Chicago, Ill.

Bartol Jerant, W. Aliquippa, Pa.

Frank Zaitz, Chicago, Ill.

VALERIJAN PUDMOGULNYJ:

“MESTO”

ROMAN

Poslovenil za “Proletarca” TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Raznolikost oseb, krajev in časov priklicnih na platno kakor s čarodejno palico, je budila v Stepanu blesteče zmudo radosti in potrosti, prav tako kakor obvlada človeka le še brezmejna stepa kadar zagori v šelstu zvezdne noči, ki te vsega omami. Kadars so ugasnilne v dvorani luči in je zaigral orkester, ga je zgrabilo mrzlično pričakovanje, skoraj na glas si je ponavljala naziv filma, kakor da bi slutil v tem nazivu že vso njegovo vsebino. Potem pa je zrl nepremično v platno, teptal z nogami, če so bili vmesni napisi te predolgi, spretno ali tragično dejanje ga je tako prevzel, da je stiskal roko, ki je zdaj stalno počivala na kolenu te njegove nelocljive in nepoboljšljive spremjetve. Zosjka pa je otožno ječala:

— Boli me, božanstveni!

Toda v takih trenotkih je bil v resnicu da le proč od nje, družil se je ves z dogajanjem na platu, vsa njegova goreča domišljija je bila dozvetna za vse postolovčine, občutil je vonjavo sadnega drevja, duhal je smodnik in doma, v svoji sobi ni pričgal luči, le da je bolj živo videl v medli nočni jasnini, ki je prihajala skozi nezagrnjeno okno vsa oblika prelehnih igralk in njih zapeljiva telesa.

Se bolj pogosto pa je ves potrt postajal ob oknu in premisljeval o Zosjki, ki ga je imenovala “božanstvenega”, kakor da bi se norevala vsem njegovim breznačnim uslugam. V teh treh tednih, odkar sta se spoznala, je njuna ljubezen zastala v nekakšnem prepu, čeprav je začetek mnogo več obetal in nikakor je ni mogel premakniti. Veseli in podjetne načrte pa mu je povrhu prekrizala tudi narava. Kar iznenada je bila tu jesen in na mesto se je vlegla siva plahta megle, dežja in temočnosti. Ostri vetrovi, ki so se sunčkovito poganjali skozi ulice so upogibali veje kostanjev in cezali z njih še zeleno listje. Pločniki in strehe so bile vlažne od hladne močave, po žlebovih je neprestano curljalo, po vzdolbinah asfalta so se zbirale mlake, poskakujoc od debelih kapel dejza. Vozniki so čepeli pod strehami svojih vozil in vsa ta dolga vrsta teh črnih kočij in černih konj je bila od sile zapaščena. Raznašalci časopisov in poučni prodajalci cigaret so se tiščili pod balkoni, branjevci s ponarejeno mineralno vodo in kvasom so snemali svoje slikovite oglasne table, branjevke s sadjem so malo-čopele za svojimi stojnicami. Z vlažnostjo je bil prežet zrak in prav taki so bili tudi ljudje.

Ta huda neurja so kar naglo pretrgala dlečno sadno jesen, stezice ob reki, kjer si lahko poščačil prav v naročje nature, in užival le tam za samotnim grmičevjem pravo pravcatu ljubezen, so bile prazne in zapaščene. Narava je zaprla svoja udobna zavjeta, jesenski viharji pa niso pogasili žeje, ki muči človeška srca od pamitve, ne da bi upoštela letne čase kakor druga živa bitja.

Zaman je poskušal priti v njeno sobo, zman je vabil v svojo kamrico. Le v kinu sta se shajala in na teh brezupnih sestankih ljubezen do umetnosti nikakor ni mogla potolažiti njegove nestrnosti. Zaradi neutesnosti pa so želje naraščale v težke preizkušnje. Zvečer dolgo ni mogel zaspasti, ponoc se je obračal, zjutraj pa je vstjal ves utrujen od morečih sanj. V teh sanjah mu je lice nedansko otecko, roka se mu je v silnih bolečinah podaljšala, dražili so ga prividi mričev, ki so se nazad spreminali v nekakšno trdno gmoto in se pozibaval pred njim kadar obesenci. Zanemaril je vse svoje delo, knjige so mu postale deveta briga, lekcije pa je izvrševal kakor težko pokoro. Nestrnpo je vsaki dan pričakoval večera, želel si ga je, pripravil se je nanj z vrčo nadvo po življenu, večeri pa so se venomer končevali z dolgimi glupimi sanjam in še bolj neusmiljenimi čencami.

No, nekaj uspeha je vendarle žel —! Pričivila je, da sta se pobratila, toda kakšnega upanja na kakršnoli zaključek pa le ni hotelo biti. Četudi je bila na kratko ostrižena in je kadila — tudi ta, zanj nekako lahkomislna stran dekleta ga je privredila do cilja. Gospodovalno mu je odkazala primerno raz-

daljo in le nekajkrat jo je smel poljubiti, ne da bi mu ona vračala.

— Ljubim te! ji je zatrjeval, vsakokrat ko jo je spremjal iz kina domov, toda bolj strastno kakor iskreno.

— Oh, je vzdihovala Zosjka. Ljubezni ni. Vse to si ljadje izmisli.

Poskušal je vplivati na njo z logiko.

— Ce me ne ljubiš, ji je govoril, počemu hodiš z menoj?

— Mar ne plačuješ zame? se je čudila.

Takšen odgovor ga je užalil, toda molčal je, kajti malec se je le bal. Bila je občutljiva in imela je edune, nenavadne želje. V enem samem večeru bi rada letala v aeroplana, streljala s topom, rada bi bila muzikant, profesor, mornar in pastir obenem.

— Oh, kako bi bila rada trgovka? je sanjala. Sedis v trgovini in stranke prihajajo. Ti pa: želite? Popra? Za deset? Sto gramov? Prekrasno bi bilo... Deci bi darovala bonbone. Tako bi bila rada otrok, lep, kordast deček! To je vendar tako čudovito: zahaš palico in vzklikas: Hijo sivec, hijo šimel!

Grabila ga je za roke in poskakovala. Te neskončne želje so jo utrujale in tako je potem vse večere mračno strmela predse in molčala, ali pa je ob slovesu jemala njegove roke v svoje in otožno, tisto govorila, kar ga je silno vznemirjalo.

— Oh, božanstveni, kako smo neumni! Vsi! Tudi ti nicesar ne razumes!

Sveda, priznal si je, da zdaj ničesar drugega ne razume kot samo to, da se je navezel na tekočico, ki je padla v njegovo življenje tako težko, da je nikamor ne more premakniti. Vsak večer ob osmih je šel z doma in je spomota kupil v slaćarni, v kateri ga je po enem tednu prodajalka že zelo ljubezljivo pozdravljala, bonbone, tako da bi se mu kar nerodno dodelo priti k nji brez teh poslastic. Le ko je plačeval, je bil potr.

— Ni vrag, da hodi z menoj! Vodim jo v kino ter pitam z bonboni! Pa sem res neumen! Da, prismuknjen božanstven!

Večkrat ji je poskušal naslikati svojo veličino v zvezji literaturo — tako po ovinkih, kajti odkrito govoriti z njo o tem si ni upal. Namigavanja pa so bila tako nejasna, da jih nismo mogla razumeti. Le za časopise se je zanimala in včasih se je pojavljala s kako politično novico.

— Ali si čital dahn angleški članek? Pa kako dolg, le eduno se pričenja: Sir, urad njegovega veličanstva... Ah, kako lepo je pisati take smešne članke!

Kaj pravzaprav hoče? Zaman je iskal odgovora, kadar je skrivaj opazoval njen obraz ves ozaljšan s svetlimi kodri, ki so se vili izpod klobuka. Precudno je bil njen obraz živahan, vsak dušni utrip je opazil na njem, zdaj je bil svetel, zdaj mračen zaradi neponajljivih senc, ki so se vlegle preko njenih oči in tako neprestano spremnjale njeno razpoloženje. Kadar je vjel en sam njen nežen pogled, ga je spopadlo upanje, ko pa je ne nadoma postala mračna in se potopila v zlovesči moik, je bil spet ves obupan. Trudil se je razvedriti njen žalost ter ji je pričovedal svoje lastne prigode iz časov vstaje, o svojem vojaškem življenju — pa se je nenašel domislila nečesa in jezno zamrnila:

— Kako je vse to dočasno! Nobene vojske nam ni treba. To so si ljudje izmisli. V kratkem, pravi, se zopet oglasil.

Bridgeport, O. Jože Snoy je zadnje čase poslal spet 3 naročnin. Poroča, da se vstopi za nabiranjem obročem speta drug na drugega pod tem žalostnim jesenskim nebom. Nekoč jo je zgrabila, vrag si ga vedi kakšna norost, in je vrgla svoj priljubljeni ustnik čez plot na tuje dvorišče, češ, da ji je zoprin in da ga sovraži.

Čez deset minut pa je ga bilo žal in tako je moral Stepan, četudi ves srdit radi njenih muh, iti na dvorišče, teptati blato ter z vžigalicami iskat ustnik, da je vznemiril vse pse in stanovalce v sosesčini. Ni ga našel. Ko se je vrnil k nji na cesto, ga je grabilo tako sovraščvo, da bi jo najraje s pestjo uničil.

(Dalje prihodnjic.)

Za odpravo vojne je treba odpraviti sedanj uredbo

Vsa Japonska je mobilizirana za vojno s Kitajsko, dasi ji ni bila napovedana in je uradno sploh ni. A vendar so njene grozote prav take, kakor so bile največje grozote v času svetovne vojne. Vojna v Aziji je vojna japonskega imperializma za osvajanja. Kakor civilna vojna v Spaniji, in italijanska v Etiopiji, ima tudi japonski vpad svoj izvor edino v osvajalnih nakanah. Trpi pa radi njih ne le kitajsko, ampak prav tako tudi japonsko ljudstvo. Na sliki je oddelek japonske armade v akciji v Šangaju.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Detroit, Mich. Jože Korsic se je nedavno pritoževal radi vročine, ki jih je nadležovala. Kljub temu, da je bila res huda, ni oviral Jožeta, da ne bi sel na agitacijo. Poslal je 5 naročin in pa vabil upravnika, da naj pride nadaljevati svoj "honey-moon" v Detroit, da bomo tam snibili in pa prispevki Frank Zajec in Alpnerja.

Cleveland, O. Anton Jankovich je postal 8 naročnin, 6 oglasov za koledar in \$11.00 v tiskovni fond, ki sta jih prispevala na \$1 in John Metelko \$10.00.

Sugarite, N. Mex. Naš zastopnik Anton Orožen je pred kratkem naročil iz naše knjigarnje lepo število knjig. Omeniti moram, da sva bila s soprogo pri njih na obisku. Postrigli so nama kot da sva člana na njihove družine. Tudi med delavci večinoma na relifu ali pa zaslužijo v majni od 15 do 20 dolarjev na dva tedna. Dobili smo nad 20 novih naročnikov in pričakujemo, da bodo vse mednarodni prijatelji in znanci sva bila prisrečno sprejeti. Zabavili smo se imenito pri Ozoščnikih, Jacobu Skerlju in pri družini Toneta Cunje. Bilo je veselih dobitkov, petja in pitja in pijača v obilici, zraven pa tudi na Proletarca nismo pozabili.

Herminie, Pa. Anton Zornik je postal 2 naročnin ter novec za prodane knjige, ki jih je naročil iz Proletarčeve knjigarnje. Pravi, da je nameraval na agitacijo v Homer City, pa ga je delo okrog hiše zadržalo. Sel Šular.

Agitacija v Ohiu. Naš novi zastopnik Anton Orožen je pred kratkem naročil iz naše knjigarnje lepo število knjig. Omeniti moram, da sva bila s soprogo pri njih na obisku. Postrigli so nama kot da sva člana na njihove družine. Tudi med drugimi prijatelji in znanci sva bila prisrečno sprejeti. Zabavili smo se imenito pri Ozoščnikih, Jacobu Skerlju in pri družini Toneta Cunje. Bilo je veselih dobitkov, petja in pitja in pijača v obilici, zraven pa tudi na Proletarca nismo pozabili.

Latrobe, Pa. Mary Fradel je poslala \$20 v tiskovni fond Proletarca. To je poglavni prebitek prireditve angleškega soci. kluba. Sodrugom, ki so se spomnili Proletarca, kot onim, ki so piknik posetili, iskrena hvala, posebno še družini Frašdel, ki se je zavzela za to akcijo.

Sharon, Pa. Jože Cvelbar je bil pred kratkem na obisku v Chicagu. Pisec teh vrstic je žal, da ga ni bilo tedaj doma. Cvelbar je postal 8 naročnin in \$2.15 v tiskovni fond. Naleteli smo se vedno na tak, da katerih je bilo težko zagnati, da ne nadaljujejo v svojih delih, zraven pa tudi na Proletarca nismo pozabili. Nekateri so se spomnili Proletarca, kot onim, ki so piknik posetili, iskrena hvala, posebno še družini Frašdel, ki se je zavzela za to akcijo.

Sharon, Pa. Jože Cvelbar je bil pred kratkem na obisku v Chicagu. Pisec teh vrstic je žal, da ga ni bilo tedaj doma. Cvelbar je postal 8 naročnin in \$2.15 v tiskovni fond.

Pursglove, W. Va. John Galion, tajnik kluba št. 228 JSZ poroča, da so nameravali imeti prireditve v korist Proletarca. Ker so pa delavski razmere neugodne, so to namero opustili. Poslali so \$5 tiskovnemu fondu iz klubove blagajne.

Rock Springs, Wyo. Naš star znanec John Jereb se je spet zglasil. To pot je postal 2 zastopnika s. Zorkota so se dobro pripravili. Obljubili so mu sodelovanje v vseh oziroma. Da se bo to zgodilo, nam je znano iz skupščine, kajti to so naši sodelavci in somišljeniki v vzhodnem Ohiu se vedno storili, kadar se je kak agitator nahajjal med njimi.

No, Chicago, Ill. Naša dolgoletna agitatorica Frances Zajec se je spet zglasila. Poslala je eno naročino.

Girard, O. John Kosin je postal 2 naročnin ter priporočilo glede naše agitacije v nihovem kraju. Zastopništvo za list je prevzel tudi John Bogatay.

Chicago, Ill. Joseph Oblak je postal 2 naročnin.

La Salle, Ill. John Strell je pred kratkem prevzel tajništvo kluba št. 4 JSZ in zastopništvo za list. Podal se je takoj na delo in postal tri naročnine, zraven pa priložil 13 zglasov za bodoči letnik našega kolegija. John se je lotil dela z vso resnostjo in napravil dober uspeh. Frank Karun, prejšnji tajnik kluba, se je vrnil iz bolnišnice in pravil, da ko okreva,

Kavalirstvo nekdaj in zdaj

Včasih so na potapljalcih se ladijah imeli prvo priliko iti v resilne čolne žene in otroci. V vojnah so jih varoval domače in sovražne armade. Danes so ženske in otroci v vojni prva tarča bomb z aeroplana.

Rdeči sokolici prično spet z vajami

Chicago, Ill. — Frances Zajec, hčerka tajnika kluba št. 1, je razposlala proši pondeljek naznanila članom klubovega mladinskega odseka "Red Falcons", da se seje in vaje prično v soboto 25. sept. ob 10. dop. v Slov. del. centru. Skozi poletne mesece jih radi počitnice niso imeli.

Vabljeni so vsi člani tega oddelka in drugi, ki žele pristopiti, da pridejo na to sejo.

P. O.

Vinska trgatev

Springfield, Ill. — Bilo je poročano, da se bo odbor SND bavil z vprašanjem, kdaj naj bi se nadomestila veselica SND, katera je bila preklicana v Prosveti z dne 1. septembra t. l. Odbor je na seji dne 12. septembra t. l. odredil, da bo dom priredil vinski trgatev v soboto 16. oktobra zvečer v domovki dvorani. Čisti preostanek gre v dobrobit doma. Odbor vladivo vabi vse delničarje in druge rojake od bližu in daleč, da se udeležite prireditve in pridite pomagati grozdje obirati. S tem boste pomogli do boljega uspeha za dom. Posebno se pričakuje, da se bodo v velikem številu odzvali delničarji ter tako podprtli svoj zaključek, za katerega so se izrekli na svoji seji dne 27. junija t. l.

Na trgatvi bo dosti zabave in veselja za vsakega, naj si bo star ali mlad. Zaradi tega bo tudi godba igrala za stare in mlade. Začetek prireditve ali pričetek trgatev grozdja bo ob 8. zvečer. Vstopnina za trgatev in ples je samo 25c za osebo. Kazen za nepoštenjake bo pa posebej. V ta namen bodo skrbili očka župan in drugi možje postave. Torej na svidetje 16. oktobra zvečer pod vinčko trto. John Goršek.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

IX. IZKAZ

Kansas: Po \$1: John Šular (Gross) in Martin Stefančič (Franklin); Joe Bratkovč (Yale) 65c; po 50c: Frank Jugg in John Marolt (Mineral), skupaj \$3.65. (Poslal Chas. Bogart.)

Rice Landing, Pa.: Anton Zorich 25c.

Library, Pa. Konferenca JSZ za zapadno Penno \$13.65. (Poslal Jacob Ambrozich.)

<b

• KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

KOMENTARJI

Slovenska naselbina v Pittsburghu napreduje. Dobila je še enega novomašnika. Naga-jalo mu je zdravje, a je končno okrevlal, nova maša se je vrnila in napredek je zabeležen.

Amerikanski Slovenec vprašuje v koloni za dopisnike, čemu ni KSKJ največja slovenska organizacija "med nami". Odgovorov na to je bilo že dosti.

Tole je prepisano iz "A. S." za smer in kratek čas. "Neki prijatelji je bil z menoj... ter posvaril moža, naj pusti proti-verski list, ako hoče, da mu bo žena zvesta..."

In glejte vražjega protiver-skega lista! Kajti isti dopisnik ugotavlja: "Nagovorjeni mož se je nasmehnil... čez mesec dni pa mu je žena res pobegnila z nekim boardarjem ter mu odnesla ves prihranek... Tako, vidite, dragi braci, se dogaja, če prihaja v hišo brez-verski list..." To je napisal Leo Mlačič.

Jugoslovanska sekcija S. L. P. že zmerom živi. Samo idea-listi, ki so pripravljeni vztrajati v sanjah, lahko prenesajo tako moro. Na njihovi 26. re-dni konvenciji je bilo zastopanih 15 ogranov s 17 delegati. Izmed teh trije sploh niso prisli, Jugoslovanska sekcija SLP izdaja svoje glasilo "Radnička Borba", koledar in knjige, vse v Clevelandu, kjer ima svojo tiskarno. A glavni tabor (ogranek) poseduje v Detroitu. SLP je ostanek nekdajnih razkolnikov in dober nauk kvarnosti večine razkolnikov med radi-kali v delavskem gibanju.

V nedeljo se je vršil v Cle-vlandu koncert mladihinskih pevskih zborov. Otroci so dobro peli. Vmes so nastopili go-vorniki: jugoslovanski generalni konzul, predsednik SDZ, predstavniki SSPZ, SNPJ i td. Nato se je vršila plesna ter prosta zabava. "A. D." konstatira, da je v oglašanju za to prireditve v polni meri izvršila svojo dolžnost.

Kaj je Hugo Black? "Am. Domovina" trdi, da je on le vrhovni sodnik, ne pa KKK.

TA VELIKI THOR PRALNIK PO ZNIŽANI CENI

\$54.95

in vaš stari pralnik

Mali prvi obrok — 18 me-scev za izplačati

Liberalen popust pri zameni za vaš stari pralnik za časa te prodaje.

Tu je pralnik z izredno vrednostjo! Ta pravovrstni Thor pralnik za samo \$54.95 ter vaš stari pralnik. Veličast za 7 funtov. Kad krita z porcelanom, kar omogoči labko, hitro in čisto pranje. Mirno obratovanje, motor montan na gumiju, ki odstrani vsak sum. Oglejte si ta izredni pralnik še danes — vprašajte po naši 2-tedenški brezplačni poskušnji.

Poskusite ga s PROSTO poskušnjo na vašem domu!

Conlon likalnik na poskušnjo
PROSTA 2-tedenški poskušnji na vašem domu. Ako se odločite, da si ga nabavite imamo izredno ugodne pogoje. Conlon likalnik dobite zdaj za 54.95. Ta model * kabinetnem po-kralom za \$84.95. Informirajte se o lepem prihranku, ako si nabavite pralnik in likalnik ob enem.

Da se krijejo obresti in drugi stroški, je cena za pralnike in likalnike na mala odplačila nekoliko višja.

**PUBLIC SERVICE COMPANY
OF NORTHERN ILLINOIS**

TANKI OLJA V SANGHAJU V PLAMENIH

Japonski in kitajski avioni so z metanjem bomb v žbe, na katerem so bili ogromni tanki olja. Kaj se je zgodilo z njimi, je razvidno z vrhnje slike.

Drugi niso prepričani. Zato so bili prošli par tednov tudi v uradu, ki izgleda "kakor kakšna banka" dokaj popravljeni in hudi na Franklin D. R., ker ga je polomil.

"Am. Domovina" z dne 15. sept. piše, da je Frank Somrak še kandidat za koncilmanu v 23. wardi. Če bo izvoljen, bo Louis Zorko poražen in "Proletarec" ne dobi od Zorkota objavljenega tisočaka v tiskovni sklad, razen ako bo tudi France toliko liberalen, da bo smatral dva tisočaka zase zadost. Plaća mestnih mož znaša "tri tavžnte" na leto. Vsaj tako pravijo. Če jih tudi dobe, meni ne povedo. A verjetno je da ne, kajti koncilman Vehovec je nosil do nedavna slaminik, ki ga je kupil še predno je izvoljen v slavno mestno zbornico.

"Proletarec" je koncem konca le dobil nekaj mesta na ljubljanski časnikičarski razstavi. Kraljevnik in papežev Mussoliničev klerikalizem.

V Clevelandu so imeli v SND shod ljudske fronte. Med oglašanimi govorniki sta bila tudi dva županska kandidata — socialistični in komunistični. Ampak komu morata ona dva vzeiti glasove? Kvečemu drug drugemu, če se gre za enotnost, se je ne sme vpeljavati na ta način. Morda so mislili sklicatelji zelo resno. Ampak javnost take politike ne razume.

"Poleg prvomajske-jubilejne številke "Proletarca" iz 1. 1925 je razstavljena tudi št. 1181 z dne 1. maja 1930, ki ima na prvi strani veliko risbo. Gornji del je risbe so prireditelji in aranžerji pokrili nalač z listkom: "Kaditi je prepovedano!". Zato, da gledalec ne vidi slike. Da to ni slučajno, kaže enak primer s "Prosvetu", številka z dne 23. julija t.l. Ta številka je tudi razstavljena. Ker pa ima v pri kolonii na prvi strani velik napis "Velika cerkvena vojna v Jugoslaviji" in poročilo o tem, so ta del številke pokrili z "Glasom naroda" (New York) in novim listkom: "Kaditi je prepovedano!". Razstavljena pa je še ena številka "Proletarca". Toda cela ta številka, ki leži kakor drugi listi pod celofanskim ščitnim papirjem, je pokrita z izvodom "Jugoslovenskih pariških novin", ki je prilepljen na celofansko pokrivalo, dokaz, da so ga prileplili potem, ko so bili listi pod celofanom že urejeni in razvrščeni. Dvigniti moraš vogal "Jugoslovenskih novin", da spoščaš, kako se spodaš skriva "Proletarec", ki mu lahko prebereš le letnico (1936) in številko (1511), nikakor pa ne člankov.

Cenzura torej tudi na tej razstavi!"

Shod v Detroitu

Detroit, Mich. — Zadnjic je bilo priobčeno vabilo na shod, ki ga je sklical društvo št. 121 SNPJ v Slov. nar. domu. V soboto 25. sept. pa se bo vršil shod v enak namen — to je, za agitacijo v prid delavskih kandidatov, v Slovenskem domu na 437 S. Livernois.

Delavci v Detroitu so se podali v politični boj, da pribore svojemu mestu delavsko upravo. Vse delavcke struje so združene v tem boju.

Shod v Siovi, delavski dom sklicuje društvo "Novo-življenne" IWO. Po shodu bo zaba-va. Delujte za uspeh tega zbo-rovanja in agitirajte za delavsko listo kandidatov.

Joe Smoltz.

SOCIALISTIČNA STRANKA V PROCESU REORGANIZACIJE

Za sodelovanje z delavsko stranko v New Yorku.

Člani ne smejo agitirati za glasilo trockijevcev.

Spor v YPSL. — Pogoji za napredek soc. stranke

Eksekutiva soc. stranke je Party v kampanji za občinske volitve, toda z mnogimi pridržki. Ako se soc. stranka in ameriška delavška stranka sporazumi, da ne sme nobenik razprečavati ali agitirati "Socialist Appeal", ki je zumenta, bi Norman Thomas odstopil od kandidature, toda prvotno sta ga ustanovila Albert Goldman in Ernest Erber za sedanjega župana La Guardia, čeprav ga je nominirala na svoji listi am. delavška stranka. Vzrok je, ker je La Guardia tudi kandidat republikanske stranke, katera ga je v prošli volilni kampanji nominirala z veliko večino. Istotno ne smejo socialisti agitirati za nobenega kandidata, ki jih je indorsirala am. delavška stranka, če so ob enem kandidati republikanske stranke.

Odobritev za sodelovanje je eksekutiva sprejela samo z enim glasom večino. Ostali so bili izobčeni nepravilno, ampam pa tako bodilo in obdrževali svoje "plenum", bodo avtomatično črtani. Ker ne misljijo odnehati, je naravno, da v soc. stranki zanje ni več mesta. Naredili so ji veliko škode. Ako bi bili voditelji stranke, njim na čelu Thomas poslušali skušene sodruge, ki so jih svarili pred sprejetjem trockijevskih komunistov, bi si sedanji boj in novi razkol prihranili. Toda namesto tega so jih pustili, da so dobili marsikje vodstvo nad okrajnimi in državnimi organizacijami. V boju z njimi so jim odvzeli čarter, toda stranka je v dotičnih krajih vzliz reorganiziranju ostala šibka in bo vzel dolgo, predno bo spet postala vplivno telo in razvila delo med maso. Mnogi njeni najposobnejši agitatorji so zdaj toliko zaposeni kot organizatorji unij CIO, da za delo v stranki nimajo več časa. Tu di to je slabno zanje.

Tudi na konvenciji YPSL v Philadelphiji je prišlo do razkola. Glavni voditelj trockijevcev med mladino je Ernest Erber, predsednik YPSL. Trockijevci trdijo, da je bila velika večina delegatov na konvenciji z njimi in je YPSL postala polnoma njihova. Iz strankinega urada pa naobratno poročajo, da so bili delegati trockijevske frakcije v manjšini in zato so pričeli s svojo konvencijo, dočim se je večina YPSL reorganizirala in ji izvolila stranki zvest odbor.

Ernest Erber ni name nikoli napravil dobrega vtisa. Učil je druge, kako naj delajo, a sam ni bil sposoben za drugega kakor frakcijske prepire.

Na konvenciji illinoiske soc. stranke je napeljeval v resolucijskem odboru niti, da se ta-kozvana stará garda potisne cimprej ven. Zdaj je tudi on iz stranke in v boju z onimi, s katerimi je prej sodeloval v prvem frakcijskem boju. Ravno tako so strankini funkcionarji v Illinois storili napako, ker so Albert Goldman pomagali na vodilno mesto. Pridobil si je velik vpliv, ker je sposoben-debator in govornik in odvedel s seboj precejšnjo skupino, večinoma mlade člane.

Eksekutiva je odobrila sklep newyorské soc. organizacije za sodelovanje z American Labor

Rojake in rojakinje v John-stownu in sosednih naselbinah vabimo, da pridejo na to za-bavo.

Glede članov je sklenjeno, da kdor ne pride na veselico, bo moral prispeti \$1 v dru-stveno blagajno, in to vsi, ki ne pridejo, bodisi bližnji kot od-daljenci.

Za postrežbo udeležencev te-zabave bo dobro preskrbljeno. Torej pridejo in na svidjenje v nedeljo 26. sept. Vabi odbor.

Kampanjski shod

Cleveland, O. — V soboto 25. sept. ob 7:30 zvečer se vrši v spodnji dvorani SND na St. Clair ave. kampanjski shod za izvolitev s. L. Zorkota v mestno zbornico. Vsi, katerim je pri srcu delavsko gibanje in delavski blagor — delavski napredek, se tega shoda gotovo udeležete.

Delavci v delavke! Glasovnica je vaše orožje, ki ga se imate na razpolago. Povdram, ki za še imate na razpolago! Kajti, teme sile se že zbirajo, da vas oropajo se teg edinega orožja, če se ga v polni meri ne poslužite dokler je čas! Za letosnje jesenske mestne volitve so se zedinile v 23. wardi vse napredne delav-ske struje za izvolitev L. Zorkota v mestno zbornico. On je edini izmed kandidatov, ki že zdaj lahko dokaže, da so mu delavski interesi pri srcu. Na vsoh je zdaj ležče, ali hočejo samo obljube kot v prošlosti, ali hočejo dejanja koliko so v danih razmerah moča. L. Zorko, četudi še mlad, je že storil na delavskem organizacijskem polju več, kot marsikater veteran v slovenški metropoli v Ameriki.

Torej vsi na shod, ki se bo vršil na gori omenjeni datum. Na tem shodu bo več govornikov in pevskih zborov. Po končanem programu bo ples in prosta zabava ter obilo dobre postrežbe v točnicni v kuhinji. Združeni kampanjski odbor za delavsko akcijo.

Vera in prepričanje

Cicer, Ill. — Časopisi so precej pisali o boju pravoslavne cerkve v Jugoslaviji proti konfiskaciji v nedeljo 7. novembra v Slov. narodnem domu.

Waukegan, Ill. — Konferenčni klub JSZ v družtvu "Proletarca".

CHICAGO, Ill. — Dramski prireditev klubu it. 1 JSZ v nedeljo 24. oktobra v dvorani SNPJ.

BRIDGEPORT, O. — Veselica v korist "Proletarca" v soboto 30. oktobra v družtvu dvorani.

NOVEMBER

Waukegan, Ill. — Konferenčni klub JSZ v družtvu "Proletarca" v nedeljo 7. novembra v Slov. narodnem domu.

Waukegan, Ill. — Program v prid Konferenčni klubu it. 45 JSZ v nedeljo 7. nov. v SND.

CHICAGO, Ill. — V nedeljo 28. novembra spevogra soc. pevskega zboru "Sava" v dvorani CPSZ.

DECEMBER

CHICAGO, Ill. — Dne 31. decembra Silvestrov zabava klubu it. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

1938.

CHICAGO, v nedeljo 13. februaria dramska predstava.

STRABANE, PA. — Konferenčni klub JSZ v družtvu "Proletarca" v nedeljo 7. novembra v Slov. narodnem domu.

CHICAGO, Ill. — Drama prireditev klubu it. 1 JSZ v nedeljo 24. oktobra v dvorani SNPJ.

BRIDGEPORT, O. — Veselica v korist "Proletarca" v soboto 30. oktobra v družtvu dvorani.

NOVEMBER

Waukegan, Ill. — Konferenčni klub JSZ v družtvu "Proletarca" v nedeljo 7. novembra v Slov. narodnem domu.

CHICAGO, Ill. — V nedeljo 28. novembra spevogra soc. pevskega zboru "Sava" v dvorani CPSZ.

DECEMBER

CHICAGO, Ill. — Dne 31. decembra Silvestrov zabava klubu it. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

1938.

CHICAGO, v nedeljo 13. februaria dramska predstava.

STRABANE, PA. — Konferenčni klub JSZ v družtvu "Proletarca" v nedeljo 7. novembra v Slov. narodnem domu.

CHICAGO, v nedeljo 10. aprila koncert "Save".

CHICAGO, v nedeljo 1. maja pravomajsko slavlje.

Tajnike klubov in kulturne odseke klubov ter tajnike konferenčne prisotnosti, da nam sporoča, vse svoje prireditev za uvrstitev v to kolonijo in da nam pošljemo popravke, skozi podatki o priredbah napačno zabeleženi.)

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 138.

Pristop in okusa domača jedila
Cene zmerne. Postre

Bob Szigethy, Iv. Vuk:

Nedokončana pravljica

Vsako leto ob vseh svetih prežiga uboga, neutolaživa mati skromno lučko na grobiku svojega zdaj umrlega ljubljenčka. Novemberski mreljet se trudi zmanj, da bi ophnil luč majhne svecke. Zajak uboga mamica skrbno čuva plapolajoči plamenček s svojimi uvelimi, izdelanimi rokami...

"Sinček, fantek, moje vse, ozri se na svojo ubogijo, abogo, nesrečno lumičico!"

Sinčkov "obrazek," njezove ročice, njegov srček — — se niso zganili. Hili so mrzli.

Sluherno leto na dan vseh svetih pripoveduje osamljena vdeva-mati na majhnem grobiku in s solzami v očeh svojega sinčka. Ko je moral zgodaj zjutraj z doma na delo, je zavila sinčka v velike, raztrgane rjuhe, da bi ga tako obvarovala pred mrazom. Tako je preživil otrok svoje otroške dneve v jerbasih in v pralnicah. Se vedno ni mogel shoditi, njegove majhne, drobčake nožice so bile preslabe, prsi ozke in shujane. Tako je sedel v jerbasih po cele dneve, strmel v paro, ki je uhajala iz velikih kosov perila, ki ga je prala mamica in se smehlja, je pa padla s stropa kapljica vode.

Zvečer pa je ležal z odprtimi očmi na ubožni stamnici, se sprimjemil mamice in jo prošil z jokajočim glasom:

"Mamica, pripoveduj pravljico!"

Vdeva-mati je bila že zelo utrujena in tudi zelo malo pravljje je znala. Vendar vse, ki jih je znala, so bile lepe, zakaj izmisljala si jih je sama. Ob nedeljskih popoldnevinah, ko je fantek spal, je šla v posešino. Poželjivo je poslušala solarije, ki so si medseboj čitali pravljice, vsakojake o princnih v princih, o vlahih in skraflih in o hudočnih čarovnikih. In te pravljice je uboga pericamat-pripovedovala vse lepse prednugarene zvečer svojemu sinčku, da so se njegove oči wetele v sreči in blaženstvu. Izvlečno je božat izdelano in shajano roko svoje mamice.

"Mamica, tako pridna si in tako lepe pravljice znaš."

Sladko plačilo je bilo za njo to priznanje sinčka in sama se je čutila srečno v njegovi sreči.

V jeseni je sinčkov obraz jel postajati še bolj bled, kakor je bil. Iz slabih prsi se je izmikal suti kašelj.

"Ali te boli kašljanje?" je spraševala mati vsa v skrbbeh.

"Ne," je odgovorjal sinček.

"Kaj naj ti dam, sinček draži?"

"Pripoveduj mi pravljico!"

Zelo utrujena je bila mati. Zunaj je tulil mrzel veter. Že dva dni ni mogla na delo. Bolezni sinčka jo je spravljala v obup. Ponoci ni mogla spati. Sedela je pri sinčku in mu tešila kašelj. In sedaj, ko jo je sinček poprosil, je začela mrzljeno pripovedovati. Morda... morda bo pravljica pomagala bolje, kakor zdravila...

In je pripovedovala:

"Zivila je pred davnimi, davnimi leti princeza. Lepa je bila in ljubil jo je oče in mati. Ko je vzrastla v dekle, se je zaljubila v sina nekega ubogega očeta iz ljudstva, ki razen svoje lopate in delavnih rok ni imel niti drugega.

Povedali so to kralju in ga svarili, zakaj, ne spodobi se, so govorili, da bi princeza, žlahtne krv in hči kraljeva smela ljubiti delavca in delavec misli na njo.

In je rekel kralj svoji hčerkici prncelinji:

"Dete, deufe, narod moj ni zadovoljen, kar delaš. Premidi vendar in čuvaj svoj in kraljevi uglo..."

Mater so se med pripovednjem nekotore zapirale oči. S tem jih je odpiralna in zgordila se je, da so se ji zaprle, ne da bi se zavedala in so ostale zaprte. Njene ustestice so se še nekaj trenotkov premikale, kar bi govorile, ali glasu več ni bilo slišati. Spanec je premašil ubogo, utrujeno mamico.

Skoraj v istem času pa je tudi sinček močno zakašljal. Karel ga je prijet za vrat, da je več zardel v obraz. Ves zmu-

KITAJCI ZA ODPOR PROTI JAPONSKEMU IMPERIALIZMU

Nedavno so priredili Kitajci v Nankingu, glavnem mestu svoje dežele, veliko demonstracijo, s katero so hočeli svetu dokazati, da se bodo upirali japonski impe-

rialistični invazijski skrajnosti, kajti njihove potrežljivosti je konec. Nesreča za njihovo deželo pa je, da je Japonska do skrajnosti oborožena.

njam pa je mala koča. V nji je razgled na vse strani. Na južni strani vidiš od tu gore Mount Adams in Mount Hood. Tuji so tvoje dežele, ki pride v park, je treba plačati dolar. Košča plačaš, ti prilepi predaj ački na steklo znak s sliko divje kože. Te dohodek porabi vlada za vzdrževanje ceste po prostranem parku. Potujo je z gramozom in namenčom z objem. Više se med goštiti, visokimi smrekami. Ob nji izvirajo studenci in po ozki dolini vidiš potočke. Kjer nim drevje pregost, vidis zoro, ako jo ne zakriva oblikai. Cesta od vhoda pa do Longmire je dolga 5 milij. Longmire je postaja za turiste. Tu dobis lahko jestivine, gasolin, mehke pijače in razne drobnarje. Od tu do Paradise Valley se cesta vije v klanec se devet milij. Tu in tam vidiš prepade, ki so po več sto čevljev globoki. Cesta je široka za dva avta, da se lahko srečata. Vendar pa je to takata pot, da mora biti voznik tako prečleni in ne sme biti pisan. Ko sem privozil do vise 6,000 čevljev v Paradise Valley, se je nam odpril krasen

*

Tuleči novemberski veter se je trudil, da upihne majhno lučko na majhni svečki. Ne pozreči se mu, zakaj mamica si rotiča čuva plapolajoči plamenček z obroču premičima izdelanimi rokama...

Prijetno potovanje

John R. Palandech je nam posadal obširno poročilo o potovanju skupine ameriških jugoslovanskih časniki in njih priateljev iz Amerike v Jugoslavijo. Vozili so se z italijanskim parnikom "Saturnia", in pravi, da so imeli na njem izborna postrežbo. Vkreli so se v New Yorku, ustavili se najprej v Bostonu, potem na Azorih, v Lisabonu na Portugalskem, v Gibraltarju, Alžeru, v Palermu in Siciliji, Neaplju, v Patrasu na Grškem in nato v Dubrovniku, kjer je izstopilo kakih 200 potnikov, da si ogledajo jugoslovansko obrežje in druge kraje v Jugoslaviji.

Ob nedeljskih popoldnevinah, ko je fantek spal, je šla v posešino. Poželjivo je poslušala solarije, ki so si medseboj čitali pravljice, vsakojake o princih v princih, o vlahih in skraflih in o hudočnih čarovnikih. In te pravljice je uboga pericamat-pripovedovala vse lepse prednugarene zvečer svojemu sinčku, da so se njegove oči wetele v sreči in blaženstvu. Izvlečno je božat izdelano in shajano roko svoje mamice.

"Mamica, tako pridna si in tako lepe pravljice znaš."

Sladko plačilo je bilo za njo to priznanje sinčka in sama se je čutila srečno v njegovi sreči.

V jeseni je sinčkov obraz jel postajati še bolj bled, kakor je bil. Iz slabih prsi se je izmikal suti kašelj.

"Ali te boli kašljanje?" je spraševala mati vsa v skrbbeh.

"Ne," je odgovorjal sinček. "Kaj naj ti dam, sinček draži?"

"Pripoveduj mi pravljico!"

Zelo utrujena je bila mati. Zunaj je tulil mrzel veter. Že dva dni ni mogla na delo. Bolezni sinčka jo je spravljala v obup. Ponoci ni mogla spati. Sedela je pri sinčku in mu tešila kašelj. In sedaj, ko jo je sinček poprosil, je začela mrzljeno pripovedovati. Morda... morda bo pravljica pomagala bolje, kakor zdravila...

In je pripovedovala:

"Zivila je pred davnimi, davnimi leti princeza. Lepa je bila in ljubil jo je oče in mati. Ko je vzrastla v dekle, se je zaljubila v sina nekega ubogega očeta iz ljudstva, ki razen svoje lopate in delavnih rok ni imel niti drugega.

Povedali so to kralju in ga svarili, zakaj, ne spodobi se, so govorili, da bi princeza, žlahtne krv in hči kraljeva smela ljubiti delavca in delavec misli na njo.

In je rekel kralj svoji hčerkici prncelinji:

"Dete, deufe, narod moj ni zadovoljen, kar delaš. Premidi vendar in čuvaj svoj in kraljevi uglo..."

Mater so se med pripovednjem nekotore zapirale oči. S tem jih je odpiralna in zgordila se je, da so se ji zaprle, ne da bi se zavedala in so ostale zaprte. Njene ustestice so se še nekaj trenotkov premikale, kar bi govorile, ali glasu več ni bilo slišati. Spanec je premašil ubogo, utrujeno mamico.

Skoraj v istem času pa je tudi sinček močno zakašljal. Karel ga je prijet za vrat, da je več zardel v obraz. Ves zmu-

BOOKS BOOKS

We are asking all loyal readers of PROLETAREC to order your books from our bookshop and also, to solicit orders from among your friends.

Use the following coupon in sending your order:

PROLETAREC 2301 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.	Law of Biogenesis, by J. Howard Moore, \$6.00. Life and Death, by Dr. E. Leichman, \$6.00. Laughing in the Jungle, by Louis Adamic, \$2.50. Merry Changers, by Upton Sinclair, \$1.25. Mamonart, by Upton Sinclair, \$2.00. Mountain City, by Upton Sinclair, \$2.00. O! by Upton Sinclair, \$2.00. Physician in the House, by J. H. Greer, M. D., \$1.50. Republic of Plato, \$1.50. Robert's Rules of Order, \$1.50. Roman Holiday, by Upton Sinclair, \$2.00. Science and Revolution, by Ernest Ullmann, \$6.00. Sex Science, by Joseph H. Greer, M. D., \$2.00. The Social Revolution, by Karl Kautsky, \$6.00. Struggle Between Science and Superstition, by A. M. Lewis, \$6.00. English-Slovene Reader, by Dr. F. J. Kern, \$1.50. They Call Me Carpenter, by Upton Sinclair, \$2.00. The Cry for Justice, by Upton Sinclair, \$1.50. The Profits of Religion, by Upton Sinclair, \$2.00. Yerney's Justice, by Ivan Canfield, translated by Louis Adamic, \$2.00. The Trinity of Plunder, \$2.00. The Cradle of Life, by Louis Adamic, \$2.50. The Social Evil, \$2.50.
---	--

Sender _____ Street _____
City _____ State _____
Send in your order TODAY

Izklučevanja unij

V delavski federaciji West Virginije imajo zastopniki CIO večino, zato se Greenovim učinkom za izključenje slednjih ni pokorila. Bila je vsled "ne-pokorščine" v celoti izključena. Tudi v Penni imajo unije CIO večino in Green jim preti z enako akcijo.

Crtovanje zemlje za militarizem

Nemčija je v stiski za rodovitna polja, v njena letošnja žetev niti z daleč ne zadostuje potrebam prebivalstva. Vzličjuju pa ji je militarizem najvažnejši, za vojaška zrakovna letala, za vojne ceste, športna igrišča in podobno je vsele že nad milijon hektarjev zemlje.

Nemčija, ki so jo vodile članice in priateljev, kajti bus stane, pravljive se ne more vrnil, godba, tiskovina, oglašanje itd.

Hvala vsem, ki so pomagali na kakovenskoli način, to je prispevki, vsem udeležencem in delavcem, ki so opravljali na pikniku razne posle.

P. O.

Revija "Njiva"

Tretja številka revije "Njiva" ima slednjo vsebino: "Ob 12 letnici" (članek o slovenskem kulturnem društvu Ljudski oder); Vsevolod Ivanov: "Otrok; Anton Mozetič; Našim fantom in dekletom; Naša društva: A. Mozetič; Zločinci; Tolminski; O lepem vedenju; D. K. D. Ljubski oder; Naša žena; Pregled.

Njiva izhaja v Buenos Airesu, Argentina, Paz Soldan 5150.

Ovaduh je sam sebi zoprena pričak. Ce denuncira po krijevem, je zločinec. Ce se pa s tem se baha, ce mora človeku želodec obrati.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
2:00-4:00; 7:00-8:30 Daily

Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.
4:30-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday
appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5706

Milwaukee Leader

Najnoviji ameriški socialistični dnevnik. — Naročništa: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri meseca.

Naslov: 540 W. Juneau Ave.

MILWAUKEE, WIS.

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

DEMOCRACY FACES WORLD STRUGGLE WITH FASCISM

Italian Piracy in the Mediterranean and Japan's Ruthless Military Raid on China Brings Dangerous World Crisis Which May Result in a Fight to the Finish Between Freedom and Dictatorship

Throughout Europe and in the Far East the peace of the world hangs in the balance. Should the nations again plunge into bloody war, the United States cannot hope to remain isolated from the conflict very long. The ties that knit the nations of the world into a complex web of relations with each other are too numerous to permit any great power to remain isolated in another world conflict.

The victorious powers in the World War missed their opportunity to reconstruct the world order on an enduring basis. They treated the defeated nations as the victorious North treated the defeated South after our Civil War.

Since the world depression began in 1931, matters have gone from bad to worse. Hitler and Mussolini have adopted the diplomacy of gunmen. They have made war against Spain and have refused all efforts to localize the struggle in that country. They have followed a policy of organizing their nationals in other countries to serve their mania to bring the nations under fascist dictatorship.

In recent weeks piracy has been revived in the Mediterranean, and Italy appears to be responsible for these sea raids. This piracy is partly in support of a rebel military chief in Spain who has transformed that country into a bloody shambles.

In the Far East Japanese militarism, Hitler's ally, is following up its conquest of Manchuria with a bloody raid on China. Cities are bombed from the air. Non-combatant men and women, children and babies, the old, the crippled and the sick, are brutally sacrificed to the greed of

the Japanese ruling class for dictatorial power over Asia.

Several "incidents" have occurred in China which have already brought dangerously strained relations between Japan and Great Britain. The shooting of the British Ambassador by Japanese aviators has not brought from Japan the reparation demanded by Great Britain. Japan has also rejected the British-French-American demand for withdrawal of her warships and troops from the immediate vicinity of the Shanghai International Settlement. This refusal adds to the strained relations between Japan and the three nations mentioned.

Russia directly accuses Italy of the piracy in the Mediterranean. In the old days before the World War, this accusation would have been immediately answered by a declaration of war. That Mussolini has not given this answer is evidence that he is fully aware of the consequences for Europe if he fights.

Fortunately, Great Britain and France now appear to be acting more firmly and in concert with each other in dealing with the two fascist powers that have made a farce of decent conduct among nations. Whether Italy goes to the Mediterranean conference or not, Great Britain and France will attend.

At last leading non-fascist nations, after enduring measureless provocations, are answering Hitler and Mussolini with a firmness that is encouraging. They will have the sympathy and, in many ways, the active support of the democratic nations of the world.

There can no more be peace for humanity with fascist gunmen inter-

ferring in the affairs of other nations than there can be in any city where gat-armed thugs are shooting citizens in the street.

Democracy is challenged by the powers of dictatorship. The Labor Movement of the world is vitally interested in the outcome of this conflict between democracy and fascism.

The two philosophies cannot live in peace with the Hitlers and Mussolinis.

The fate of the world may be in the balance within the next few weeks, but we have supreme confidence in the triumph of democracy no matter what course the present world crisis may take in the coming anxious days.

—New Leader.

LABOR RALLY

Detroit, Mich. — Labor and the progressive people of Detroit are determined to put into the City Hall people who really represent the interests of the masses.

The SNPJ lodge No. 121 held a rally after their lodge meeting Sept. 19, at the Slovene Home, where they listened to the candidates for Mayor and Council.

Saturday, Sept. 25, the Slovenes are sponsoring an Election Campaign Rally under the auspices of the lodge "Novo življenje" I. W. O. at the Slovene Workers' Home, 437 S. Livernois, beginning at 8 p. m.

Speakers: Walter P. Reuther, U. A. W. leader, candidate for Council; Maurice Sugar, candidate for Council and Patrick H. O'Brien, candidate for Mayor.

Admission is free, everyone welcome and there will be a good orchestra on hand to furnish the music for dancing after the program.

Come out and hear the message of Labor's candidates for Mayor and Council.

— Joe Smoltz.

By appreciation, we make excellence in others our own property.— Voltaire.

* Carelessness does more harm than a want of knowledge.—Franklin.

* The fellow who is satisfied with things as they are ought to have no trouble getting acclimated to hell.

* One reason why Spaniards are losing religion is because it's hard for folks in bombed towns to believe that all good things come from above.

* Americanism: Dreading war because it costs so much; keeping capitalism, which costs more.

Captain Kilroy, when asked where all these clubs came from, stated that they probably came from the steel mill. Over 40 policemen carried these unpainted white hatchet handles similar to those supplied and carried by employees of the steel company who stayed in the plant.

Isn't this a plain case of trying to suppress the rights of the workers?

But we will organize

This cruel treatment makes us think and understand why millions of dollars are spent to fight and keep down the workers. Human rights are no longer considered by the industrialists, therefore, labor must organize and overcome this conditions.

— Mary Grubish.

Why doesn't the government own and control it—selling it only after an investigation has been made as to what purpose it will be used for?

The fields outside the Republic Steel Plant were transformed into a real war scene. There were so many gas bombs and shots fired that the sky turned black from the smoke for some time. The effect upon the workers was something terrible. Some of

the men, women and children that were brought into our kitchen for treatment had their eyes red as blood from the gas and were gasping for air.

These are the conditions the workingman has to face on the picket line today all over the nation. The police used gas, bullets and clubs—or the so-called "white hatchet handles" as the report of the LaFollette investigation committee proved, and they were not the ordinary clubs which the police carry otherwise.

Captain Kilroy, when asked where all these clubs came from, stated that they probably came from the steel mill. Over 40 policemen carried these unpainted white hatchet handles similar to those supplied and carried by employees of the steel company who stayed in the plant.

Why is gas used on the workingmen who have a right to picket in the state of Illinois, we ask?

Why isn't there a law governing the selling of gas?

Why doesn't the government own and control it—selling it only after an investigation has been made as to what purpose it will be used for?

The fields outside the Republic Steel Plant were transformed into a real war scene. There were so many gas bombs and shots fired that the sky turned black from the smoke for some time. The effect upon the workers was something terrible. Some of

the men, women and children that were brought into our kitchen for treatment had their eyes red as blood from the gas and were gasping for air.

These are the conditions the workingman has to face on the picket line today all over the nation. The police used gas, bullets and clubs—or the so-called "white hatchet handles" as the report of the LaFollette investigation committee proved, and they were not the ordinary clubs which the police carry otherwise.

Captain Kilroy, when asked where all these clubs came from, stated that they probably came from the steel mill. Over 40 policemen carried these unpainted white hatchet handles similar to those supplied and carried by employees of the steel company who stayed in the plant.

Isn't this a plain case of trying to suppress the rights of the workers?

But we will organize

This cruel treatment makes us think and understand why millions of dollars are spent to fight and keep down the workers. Human rights are no longer considered by the industrialists, therefore, labor must organize and overcome this conditions.

— Mary Grubish.

Why doesn't the government own and control it—selling it only after an investigation has been made as to what purpose it will be used for?

The fields outside the Republic Steel Plant were transformed into a real war scene. There were so many gas bombs and shots fired that the sky turned black from the smoke for some time. The effect upon the workers was something terrible. Some of

the men, women and children that were brought into our kitchen for treatment had their eyes red as blood from the gas and were gasping for air.

These are the conditions the workingman has to face on the picket line today all over the nation. The police used gas, bullets and clubs—or the so-called "white hatchet handles" as the report of the LaFollette investigation committee proved, and they were not the ordinary clubs which the police carry otherwise.

Captain Kilroy, when asked where all these clubs came from, stated that they probably came from the steel mill. Over 40 policemen carried these unpainted white hatchet handles similar to those supplied and carried by employees of the steel company who stayed in the plant.

Isn't this a plain case of trying to suppress the rights of the workers?

But we will organize

This cruel treatment makes us think and understand why millions of dollars are spent to fight and keep down the workers. Human rights are no longer considered by the industrialists, therefore, labor must organize and overcome this conditions.

— Mary Grubish.

Why doesn't the government own and control it—selling it only after an investigation has been made as to what purpose it will be used for?

The fields outside the Republic Steel Plant were transformed into a real war scene. There were so many gas bombs and shots fired that the sky turned black from the smoke for some time. The effect upon the workers was something terrible. Some of

the men, women and children that were brought into our kitchen for treatment had their eyes red as blood from the gas and were gasping for air.

These are the conditions the workingman has to face on the picket line today all over the nation. The police used gas, bullets and clubs—or the so-called "white hatchet handles" as the report of the LaFollette investigation committee proved, and they were not the ordinary clubs which the police carry otherwise.

Captain Kilroy, when asked where all these clubs came from, stated that they probably came from the steel mill. Over 40 policemen carried these unpainted white hatchet handles similar to those supplied and carried by employees of the steel company who stayed in the plant.

Isn't this a plain case of trying to suppress the rights of the workers?

But we will organize

This cruel treatment makes us think and understand why millions of dollars are spent to fight and keep down the workers. Human rights are no longer considered by the industrialists, therefore, labor must organize and overcome this conditions.

— Mary Grubish.

Why doesn't the government own and control it—selling it only after an investigation has been made as to what purpose it will be used for?

The fields outside the Republic Steel Plant were transformed into a real war scene. There were so many gas bombs and shots fired that the sky turned black from the smoke for some time. The effect upon the workers was something terrible. Some of

the men, women and children that were brought into our kitchen for treatment had their eyes red as blood from the gas and were gasping for air.

These are the conditions the workingman has to face on the picket line today all over the nation. The police used gas, bullets and clubs—or the so-called "white hatchet handles" as the report of the LaFollette investigation committee proved, and they were not the ordinary clubs which the police carry otherwise.

Captain Kilroy, when asked where all these clubs came from, stated that they probably came from the steel mill. Over 40 policemen carried these unpainted white hatchet handles similar to those supplied and carried by employees of the steel company who stayed in the plant.

Isn't this a plain case of trying to suppress the rights of the workers?

But we will organize

This cruel treatment makes us think and understand why millions of dollars are spent to fight and keep down the workers. Human rights are no longer considered by the industrialists, therefore, labor must organize and overcome this conditions.

— Mary Grubish.

Why doesn't the government own and control it—selling it only after an investigation has been made as to what purpose it will be used for?

The fields outside the Republic Steel Plant were transformed into a real war scene. There were so many gas bombs and shots fired that the sky turned black from the smoke for some time. The effect upon the workers was something terrible. Some of

the men, women and children that were brought into our kitchen for treatment had their eyes red as blood from the gas and were gasping for air.

These are the conditions the workingman has to face on the picket line today all over the nation. The police used gas, bullets and clubs—or the so-called "white hatchet handles" as the report of the LaFollette investigation committee proved, and they were not the ordinary clubs which the police carry otherwise.

Captain Kilroy, when asked where all these clubs came from, stated that they probably came from the steel mill. Over 40 policemen carried these unpainted white hatchet handles similar to those supplied and carried by employees of the steel company who stayed in the plant.

Isn't this a plain case of trying to suppress the rights of the workers?

But we will organize

This cruel treatment makes us think and understand why millions of dollars are spent to fight and keep down the workers. Human rights are no longer considered by the industrialists, therefore, labor must organize and overcome this conditions.

— Mary Grubish.

Why doesn't the government own and control it—selling it only after an investigation has been made as to what purpose it will be used for?

The fields outside the Republic Steel Plant were transformed into a real war scene. There were so many gas bombs and shots fired that the sky turned black from the smoke for some time. The effect upon the workers was something terrible. Some of

the men, women and children that were brought into our kitchen for treatment had their eyes red as blood from the gas and were gasping for air.

These are the conditions the workingman has to face on the picket line today all over the nation. The police used gas, bullets and clubs—or the so-called "white hatchet handles" as the report of the LaFollette investigation committee proved, and they were not the ordinary clubs which the police carry otherwise.

Captain Kilroy, when asked where all these clubs came from, stated that they probably came from the steel mill. Over 40 policemen carried these unpainted white hatchet handles similar to those supplied and carried by employees of the steel company who stayed in the plant.

Isn't this a plain case of trying to suppress the rights of the workers?

But we will organize

This cruel treatment makes us think and understand why millions of dollars are spent to fight and keep down the workers. Human rights are no longer considered by the industrialists, therefore, labor must organize and overcome this conditions.

— Mary Grubish.

Why doesn't the government own and control it—selling it only after an investigation has been made as to what purpose it will be used for?

The fields outside the Republic Steel Plant were transformed into a real war scene. There were so many gas bombs and shots fired that the sky turned black from the smoke for some time. The effect upon the workers was something terrible. Some of

the men, women and children that were brought into our kitchen for treatment had their eyes red as blood from the gas and were gasping for air.

These are the conditions the workingman has to face on the picket line today all over the nation. The police used gas, bullets and clubs—or the so-called "white hatchet handles" as the report of the LaFollette investigation committee proved, and they were not the ordinary clubs which the police carry otherwise.

Captain Kilroy, when asked where all these clubs came from, stated that they probably came from the steel mill. Over 40 policemen carried these unpainted white hatchet handles similar to those supplied and carried by employees of the steel company who stayed in the plant.

Isn't this a plain case of trying to suppress the rights of the workers?

But we will organize

This cruel treatment makes us think and understand why millions of dollars are spent to fight and keep down the workers. Human rights are no longer considered by the industrialists, therefore, labor must organize and overcome this conditions.

— Mary Grubish.

Why doesn't the government own and control it—selling it only after an investigation has been made as to what purpose it will be used for?

The fields outside the Republic Steel Plant were transformed into a real war scene. There were so many gas bombs and shots fired that the sky turned black from the smoke for some time. The effect upon the workers was something terrible. Some of

the men, women and children that were brought into our kitchen for treatment had their eyes red as blood from the gas and were gasping for air.

These are the conditions the workingman has to face on the picket line today all over the nation. The police used gas, bullets and clubs—or the so-called "white hatchet handles" as the report of the LaFollette investigation committee proved, and they were not the ordinary clubs which the police carry otherwise.

Captain Kilroy, when asked where all these clubs came from, stated that they probably came from the steel mill. Over 40 policemen carried these unpainted white hatchet handles similar to